

ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเข้าชั้นเรียน
ของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยรังสิต
Teaching Methodological Factors That Influence Class Attendance among the
Students of Communication Arts College (International Curriculum),
Rangsit University

นุดี หนูไพโรจน์
Nudee Nupairoj

วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
College of Communication Arts, Rangsit University
E-mail: ndnupairoj@gmail.com, โทร. 081-8097566
วันที่ส่งบทความ 1 สิงหาคม 2561 วันที่แก้ไขครั้งสุดท้าย 18 กันยายน 2561
วันที่ตอบรับบทความ 20 กันยายน 2561 วันที่เผยแพร่ออนไลน์ 2 มกราคม 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยรังสิต ด้วยแบบสอบถามที่ใช้มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับตามระบบลิเคิร์ตเพื่อสำรวจความคิดเห็นในด้านทัศนคติและแรงจูงใจของนักศึกษาทั้งหมดในหลักสูตรตามรายชื่อในระบบทะเบียนจำนวนทั้งสิ้น 76 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาได้แก่ การใช้วิธีการเรียนการสอนด้วยการยกตัวอย่าง การใช้กรณีศึกษา เหตุการณ์สมมติ หรือจัดให้มีกิจกรรมในห้องเรียน ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและการอภิปราย เนื่องจากปัจจัยทางการเรียนการสอนเหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังพบปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่งผลต่อผลการเรียนเช่น การเช็คชื่อหรือให้คะแนนการเข้าห้องเรียนอีกด้วย รวมทั้งความไม่ต้องการพลาดงานที่มอบหมายในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในของนักศึกษาเอง เช่น อยากมีความรู้หรือเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา เป็นต้น

คำสำคัญ: การเข้าเรียนในห้องเรียน ปัจจัยด้านการเรียนการสอน การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา แรงจูงใจในการเข้าเรียน

Abstract

This study is aimed to investigate the teaching methodological factors that influence students' class attendance, focusing on students who majored in communication arts. The five-level Likert scale questionnaires were used to survey the attitudes and motivation of 76 students enrolled

in the International College. The data was analyzed and reported using the descriptive statistics including frequency, mean, and standard deviation.

The research findings show that several teaching factors played important parts in students' attendance: the use of various teaching techniques that help better students' understanding, including examples, case studies, simulation; the use of multimedia; and discussion. In addition, these factors also create a learning atmosphere that makes learning more enjoyable. Other factors involved such measures as attendance checking or points, and the fact that the students do not want to miss any assignments given in class. Nevertheless, it is also found that other factors that are parts of the intrinsic motivation are as important as the teaching factors, such as the desire to be knowledgeable, and being aware of the importance of education.

Keywords: class attendance, teaching methodological factors, students' attendance, studying motivation

บทนำ

การเข้าเรียนในชั้นเรียนถือว่ามีผลสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเข้าเรียนส่งผลดีต่อนักศึกษาหลากหลายด้าน นอกจากนักศึกษาจะได้เรียนในสิ่งที่จำเป็นต้องรู้เพื่อให้ผ่านการทดสอบตามมาตรฐานหลักสูตรแล้ว การเข้าชั้นเรียนยังช่วยให้รู้ว่าต้องให้ความสำคัญส่วนใดเป็นพิเศษบ้างในวิชานั้น ๆ แม้ว่าผู้สอนจะเพียงไล่เรียงบทเรียนไปตามตำรา แต่ประการสำคัญก็คือการได้รับฟังคำอธิบายหรือยกตัวอย่างเพิ่มเติม ตลอดจนมีโอกาสถามคำถามในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจเพิ่มเติม ซึ่งทำให้ประหยัดเวลาในการทบทวนในภายหลังได้อีกด้วย (Lucier, 2017) สอดคล้องกับที่นุติ หนูโพโรจน์ (2552) บรรยายไว้ว่าการเรียนในห้องเรียนทำให้เกิดความเข้าใจที่เป็นหัวใจสำคัญของการเรียน เพราะทำให้เกิดการจดจำได้ดีกว่าและยั่งยืนกว่าและเมื่อเกิดความเข้าใจจึงไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนักในการทบทวนเพื่อสอบวัดประเมินผล

นอกจากนี้ การเข้าชั้นเรียนทำให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้อ่านสื่อการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมัลติมีเดียที่ผู้สอนจัดทำมาเพิ่มเติมหรือสไลด์ PowerPoint รวมทั้งการใช้กรณีศึกษา ตัวอย่างและการอภิปรายในชั้นเรียน ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจและการจดจำได้ดีขึ้นกว่าการอ่านหนังสือเอง ทำให้เข้าใจประเด็นสำคัญ และมีข้อมูลใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยกว่าที่ผู้สอนหามาเพิ่มเติมจากในตำรา การฟังคำถามและคำตอบจากทั้งตนเอง เพื่อนและผู้สอนในชั้นเรียนก็เป็นอีกประเด็นสำคัญที่ช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น การเข้าชั้นเรียนต้องอาศัยความมีวินัยและการจัดการเวลาให้เป็นซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญที่นักศึกษาจำเป็นต้องใช้ได้ไม่ว่าจะจบไปประกอบอาชีพใดก็ตาม (Sleigh & Ritzer, 2001)

การเข้าเรียนยังช่วยให้ผู้สอนจดจำนักศึกษาได้ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเพียงส่วนประกอบเพียงเล็กน้อย แต่การสร้าง ความคุ้นเคยกับผู้สอนแม้จะเพียงแค่เข้าชั้นเรียนเฉยๆ โดยไม่ได้มีส่วนร่วมมากนัก ก็ช่วยให้การเข้าไปขอคำปรึกษาหรือขอ คำแนะนำเพิ่มเติมในภายหลังเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่อาจ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งจากการเรียนรู้จากผู้สอนและจากเพื่อนร่วมชั้น (Lucier, 2017) หรืออีกนัยหนึ่ง การเข้าชั้นเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนในวิชาต่าง ๆ ซึ่งอาจช่วยให้ผู้เรียนหรือนักศึกษาค้นพบครูพี่เลี้ยง (mentors) หรือต้นแบบที่จะเป็นผู้ใช้ชี้นำแนะแนวทางการเรียน การทำงาน และการพัฒนา

ตนเองต่อไปอีกด้วย (Sleigh & Ritzer, 2001) บ่อยครั้งที่เราพบว่าความสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์หรืออาจารย์ที่ปรึกษาทำให้เรามีโอกาสที่ดีจากการแนะนำของอาจารย์ไม่เฉพาะในระหว่างที่ยังศึกษาอยู่เท่านั้น แต่รวมไปถึงเมื่อจบการศึกษาไปแล้วด้วย

การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาไม่เพียงแต่ส่งผลต่อนักศึกษาเท่านั้น ยังส่งผลต่อผู้สอนอีกด้วยโดยนับเป็นประเด็นต้นเหตุที่มีประสิทธิภาพ เพราะผู้สอนส่วนใหญ่ทุ่มเทและใช้ความพยายามอย่างมากในการเตรียมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ซึ่งการเข้าเรียนของนักศึกษาเป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่จะช่วยให้ผู้สอนทราบว่าตนเองสอนเป็นอย่างไร และการตั้งคำถามหรือการกระตุ้นการอภิปรายในชั้นเรียนนั้นสัมฤทธิ์ผลตรงตามที่ตั้งใจไว้หรือกระตุ้นให้นักศึกษาคิดได้หรือไม่ ดังนั้นเมื่อองค์ประกอบของการเรียนการสอนที่สำคัญอย่างผู้เรียนขาดหายไป จึงส่งผลกระทบต่อย้อนกลับมาที่ตัวผู้สอนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สอนรู้ว่าใครมีปัญหาในการเรียน ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ทำให้ผู้สอนช่วยเหลือให้คำปรึกษาได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาจึงถือเป็นผลตอบแทนของการลงทุนของผู้สอน (Sleigh & Ritzer, 2001) การเข้าเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้สอนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนของตน เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคการสอนที่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาในการเรียนรู้ได้

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาจำนวนหนึ่งขาดเรียนเป็นประจำหลังจากเปิดภาคเรียนได้สองถึงสามสัปดาห์ และจะมีนักศึกษาเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ บางรายวิชาที่มีจำนวนนักศึกษาที่ขาดเรียนถึงกึ่งหนึ่งของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด จากการศึกษาเอกสารพบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ทำให้นักศึกษาขาดเรียน ส่วนใหญ่เพราะติดทำงานวิชาอื่น รู้สึกเบื่อในวิชาที่ขาดเรียน ไม่สบาย หรือ ต้องทำกิจกรรมอย่างอื่น เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย (Sleigh & Ritzer, 2001)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาในบริบทของประเทศไทยโดยเน้นการศึกษาปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์เพื่อสำรวจทัศนคติของนักศึกษาต่อการเข้าชั้นเรียนประกอบการค้นหาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจรวมทั้งปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเข้าห้องเรียนของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าทางสถิติโดยการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยประชากรในการศึกษาได้แก่นักศึกษาวิทยาลัยนิเทศศาสตร์นานาชาติจำนวนทั้งสิ้น 76 คน ตามปรากฏในเอกสารหลักฐานการลงทะเบียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2559 โดยมีระยะเวลาดำเนินการวิจัย 1 ปี

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การเข้าเรียน หรือ การเข้าชั้นเรียน หมายถึง การเข้าเรียนในห้องเรียนที่มีอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้บรรยายหรืออธิบายความในเนื้อหาของรายวิชา

ปัจจัยด้านการเรียนการสอน หมายถึง เทคนิคการสอนและวิธีที่ผู้สอนใช้ในการถ่ายทอดความรู้ และสร้างความเข้าใจผ่านการบรรยายและการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการทำให้นักศึกษาเกิดการจดจ่อกับการเรียน ตลอดจนบรรยากาศการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการภายในของบุคคลในการเรียนรู้หรือทำสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองเพราะเกิดความสนใจ รู้สึกท้าทาย และอยากทำเองโดยปราศจากแรงกดดันหรือปัจจัยภายนอกเช่นผลตอบแทนหรือรางวัลต่าง ๆ

แรงจูงใจภายนอก หมายถึง ความต้องการทำสิ่งต่าง ๆ จากการกระตุ้นของสิ่งเร้าหรือมีปัจจัยภายนอกมากำหนด เช่น รางวัล หรือ มาตรการต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ ที่บังคับให้ต้องกระทำตามเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามโดยการใช้มาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับตามระบบลิเคิร์ต (Likert Scale) จากมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และ น้อยที่สุด (1) โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนหลักดังนี้

ส่วนที่ 1 ทศนคติต่อการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา

ส่วนที่ 2 แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

การออกแบบคำถามใช้ทฤษฎีแรงจูงใจและแนวคิดเกี่ยวกับทศนคติ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพสองขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการทดสอบความเที่ยงตรงถูกต้อง (validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนหรือด้านการพัฒนาการเรียนการสอน (face validity) และตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือด้วยการใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) จากการทดลองแบบสอบถามเบื้องต้น (pilot study) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ที่เลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenient samples) โดยใช้เกณฑ์คุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษาคือเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผลจากการทดสอบพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นที่ .80 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นได้ถูกปรับแก้ไขเพื่อให้เครื่องมือวิจัยมีความเที่ยงตรงที่สุดและถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ถึง เดือน มกราคม พ.ศ. 2560 ด้วยการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตในระหว่างเข้าเรียนในวิชาต่าง ๆ โดยนักศึกษาเป็นผู้ตอบคำถามด้วยตนเอง (self-administered)

การดำเนินการเก็บข้อมูลอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม รวมทั้งประชาสัมพันธ์การตอบแบบสอบถามออนไลน์สำหรับนักศึกษาที่ไม่เข้าเรียนในวันที่มีการแจกแบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 76 ชุด ได้รับคืนกลับมาทั้งสิ้นจำนวน 72 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มจากการนำแบบสอบถามทั้งที่เป็นเอกสารและออนไลน์มาใส่รหัสและบันทึกผลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) อันประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถามส่วนที่ 1 และ 2 ใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยแบ่งช่วงชั้นเท่า ๆ กัน ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 47 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 72 รายมีเกรดเฉลี่ยรวมตลอดทุกภาคการศึกษา (GPAC) ถึง ปีการศึกษา 1/2559 อยู่ระหว่าง 2.1 – 3.0 รองลงมาคือกลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยรวม 3.1 – 4.0 คิดเป็นร้อยละ 45.8 และเกรดเฉลี่ยระหว่าง 1.0 – 2.0 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7 โดยผลการสำรวจทัศนคติในการเข้าเรียนในห้องเรียนของนักศึกษาพบว่า มีนักศึกษาไม่ถึงครึ่งหนึ่งที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าเรียนในชั้นเรียน โดยร้อยละ 45 ชอบเข้าเรียนในชั้นเรียน ในขณะที่ร้อยละ 41.7 ชอบเป็นบางวิชาและเข้าเรียนเฉพาะวิชาที่ชอบหรือสนใจเท่านั้น และร้อยละ 38.9 แม้จะไม่ชอบเข้าเรียนในห้องเรียน แต่ก็เข้าเรียนทุกครั้ง (เมื่อไม่ติดเหตุสุดวิสัย เช่น เจ็บป่วยหรือมีเหตุการณ์ร้ายแรงฉุกเฉิน) นอกจากนี้ พบว่านักศึกษาน้อยที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าเรียนในชั้นเรียนแต่ยังเข้าเรียน กล่าวคือร้อยละ 27.8 ไม่ชอบเข้าเรียนในห้องเรียนเลยแต่ยังเข้าเรียนบ้าง และร้อยละ 26.4 ไม่ได้อยากเรียนแต่เรียนเพื่อพ่อแม่/ญาติ/คนสำคัญหรือทำไปตามหน้าที่เท่านั้น ส่วนที่เหลือมีจำนวนไม่มากนักที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเข้าห้องเรียนและไม่ต้องการเข้าเรียน โดยร้อยละ 15.3 มองการเรียนในห้องว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อ ร้อยละ 8.3 ไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนเพราะคิดว่าไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตจริง ในขณะที่นักศึกษาร้อยละ 6.9 รู้สึกว่าเรียนไปก็ไม่รู้เรื่องและไม่รู้จะเรียนไปทำไม เพราะเรียนจบไปก็มีธุรกิจหรือกิจการของครอบครัวรองรับอยู่แล้ว ส่วนนักศึกษาที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเข้าห้องเรียน คือไม่ชอบเข้าเรียนในห้องเรียนเลยและจะโดดเรียนทุกครั้งที่ทำได้นั้นมีเพียง 3 คนจาก 72 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา แบ่งออกเป็นปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) และปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายนอก (extrinsic motivation) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียนในห้องเรียน ซึ่งนอกจากจะหมายถึงแรงกระตุ้นเช่น รางวัล และความคาดหวังภายนอกแล้วยังรวมถึงปัจจัยทางด้านการเรียนการสอนอีกด้วย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเข้าเรียนในชั้นเรียนมากที่สุดคือความตระหนักรู้ความสำคัญของการเรียนต่ออนาคต โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 และปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเข้าเรียนอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 และ 5.0) ได้แก่ เข้าเรียนเพราะจะได้เป็นคนฉลาดทันคนและรู้จักคิด เพื่อให้มีความรู้ ได้รับความเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น และการได้เรียนวิชาใหม่เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ส่วนปัจจัยภายในที่มีผล

ในระดับปานกลางได้แก่ การอบรมบ่มเพาะและสิ่งแวดล้อมจากครอบครัวทำให้เป็นคนรักการเรียนโดยธรรมชาติ โดยความรู้สึกผิด (guilt) ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้นักศึกษาเข้าห้องเรียนได้ โดยมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยภายในที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่เข้าเรียนได้แก่นิสัยส่วนตัวโดยสังเกตจากประเด็นคำถามในด้านการเข้าเรียน รายวิชาที่เปิดสอนในคาบแรกของช่วงเช้า พบว่าการตื่นไม่ทันไปเข้าเรียนเป็นปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาไม่ได้เข้าเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.86

ส่วนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้าเรียนของนักศึกษาในระดับมากซึ่งหมายถึงมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 และ 4.20 ได้แก่ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้จากการเข้าเรียนให้ห้องเรียน คือ การเข้าเรียนในห้องเรียนจะทำให้รู้แนวข้อสอบได้ ได้รู้ว่าอาจารย์เน้นส่วนใดของบทเรียน การมีโอกาสถามข้อสงสัยได้ในทันที ได้รู้จักเพื่อนมากขึ้น ทำให้อาจารย์จดจำได้อันจะส่งผลดีต่อนักศึกษา และเข้าเรียนเพื่อจะได้มีผลการเรียนที่ดีซึ่งเป็นผลดีต่ออนาคตต่อไป

ในขณะเดียวกัน ปัจจัยภายนอกในเรื่องการได้รับรางวัลเรียนดีจากทางบ้านมีผลอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.70) เท่านั้น และในด้านการถูกบังคับให้เรียนมีผลต่อการเข้าห้องเรียนในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.04 ดังนั้นโดยรวมแล้วกล่าวได้ว่า ปัจจัยทางด้านการเรียนการสอนมีผลต่อการตัดสินใจและทัศนคติต่อการเข้าเรียนและไม่เข้าเรียนของนักศึกษาอย่างมาก (มีค่าเฉลี่ยที่ 3.96) ไม่ว่าจะเป็นการใช้ตัวอย่าง กรณีศึกษา เหตุการณ์สมมุติ หรือทำกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นและรู้สึกเพลิดเพลิน เข้าเรียนเพราะมีการเช็คชื่อหรือให้คะแนนการเข้าห้องเรียน เพราะอาจารย์มีสื่อการสอนที่หลากหลายซึ่งช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นและไม่เบื่อ เข้าเรียนเพราะมีการเปิดโอกาสให้ถาม-ตอบหรืออภิปรายในชั้นเรียนทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นและรู้สึกมีส่วนร่วม เข้าเรียนเมื่อบรรยากาศการเรียนการสอนสนุก และเข้าเรียนเพื่ออาจารย์สั่งงานจะได้รู้และไม่ขาดส่งงาน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการเข้าเรียนของนักศึกษา

ปัจจัยส่วนตัว	ระดับความคิดเห็น โดยเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. รู้และตระหนักดีว่าการเรียนมีความสำคัญต่ออนาคต	4.27	0.82	มากที่สุด
2. เพื่อให้เป็นคนฉลาด ทันคน คิดเป็น	3.80	1.17	มาก
3. การเรียนหนังสือทำให้เป็นคนมีความรู้	3.80	1.20	มาก
4. ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมทำให้ชอบเรียนหนังสือ	2.80	1.34	ปานกลาง
5. เข้าเรียนเมื่อชอบหรือสนใจในเนื้อหาวิชาเท่านั้น	3.26	1.35	ปานกลาง
6. การได้ฟังอาจารย์อธิบายในห้องทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น	4.13	0.95	มาก
7. เข้าเรียนเพราะจะได้ถามอาจารย์ได้ทันทีเมื่อไม่เข้าใจ	3.81	1.07	มาก
8. ตื่นไม่ทันไปเข้าเรียนวิชาที่เริ่ม 9:00 น. เลยไม่ไปดีกว่า	2.86	1.33	ปานกลาง
9. ถูกบังคับให้เรียนทั้งที่ไม่ชอบ จะถูกลงโทษถ้าผลการเรียนไม่ดี	2.04	1.38	น้อย
10. ถ้าผลเรียนดีจะได้รับรางวัลจากครอบครัว	2.70	1.57	ปานกลาง
11. การเข้าห้องเรียนทำให้รู้จักเพื่อนมากขึ้น	3.94	1.06	มาก
12. การเรียนในห้องช่วยให้รู้แนวข้อสอบ	4.16	0.83	มาก
13. การเรียนในห้องช่วยให้รู้ว่าอาจารย์เน้นตรงไหนของบทเรียน	4.08	0.86	มาก
14. อาจารย์จำหน้าหรือชื่อหรือทั้งสองอย่างได้ คิดว่ามีผลดี	3.84	1.07	มาก
15. เข้าเรียนเพื่อจะได้เจอเพื่อน	3.11	1.48	ปานกลาง
16. รู้สึกการเรียนวิชาใหม่ ๆ เป็นเรื่องท้าทาย	3.66	1.19	มาก
17. รู้สึกผิดเมื่อโดดเรียน	3.36	1.40	ปานกลาง
18. โดดเรียนเพื่อไปทำกิจกรรมหรือการบ้านวิชาอื่น	3.26	1.41	ปานกลาง

ปัจจัยส่วนตัว	ระดับความคิดเห็น โดยเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
19. เข้าห้องเรียนเพื่อจะได้มีผลการเรียนดี มีอนาคตการทำงานที่ดี	3.65	1.08	มาก

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าประเด็นปัจจัยภายนอกด้านการเรียนการสอนที่นักศึกษาให้ความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ การเข้าเรียนเพราะมีการเช็คชื่อหรือมีคะแนนการเข้าห้องเรียน และเข้าเรียนเพราะจะได้ทราบงานที่อาจารย์มอบหมายและไม่เกิดการขาดส่งงาน โดยพบว่ามึนักศึกษาร้อยละ 48.6 และร้อยละ 44.4 ตามลำดับ เลือกข้อดังกล่าวเป็นปัจจัยภายนอกด้านวิธีการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเข้าชั้นเรียนในระดับมาก เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่เลือกตอบในข้ออื่น ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายนอกด้านวิธีการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเข้าชั้นเรียน

ปัจจัยด้านวิธีการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เปิดโอกาสให้ถามตอบอภิปราย ช่วยให้เข้าใจและรู้สึกมีส่วนร่วม	3.84	1.04	มาก
2. ใช้ตัวอย่าง กรณีศึกษา หรือกิจกรรมในห้องเรียน	4.05	0.96	มาก
3. มีสื่อการสอนที่หลากหลาย (สไลด์ คลิป ฯลฯ)	3.93	1.06	มาก
4. เช็คชื่อหรือมีคะแนนการเข้าห้องเรียน	3.93	1.16	มาก
5. บรรยากาศการเรียนการสอนสนุกหรือไม่น่าเบื่อ	3.81	1.17	มาก
6. ได้รับทราบงานที่ได้รับมอบหมายและไม่ขาดส่งงาน	4.18	0.90	มาก
รวม	3.96	0.65	มาก

ในด้านปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับผู้สอนพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.78 เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับความสามารถในการถ่ายทอดบทเรียน (“สอนรู้เรื่อง”) และความเป็นกันเองของผู้สอนในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.23 และ 4.44 ตามลำดับ และนักศึกษาเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45) ที่มีทัศนคติที่ดีในระดับมากต่อผู้สอนที่ให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ นักศึกษาให้ความสำคัญในประเด็นที่ผู้สอนอ่านตามตำรา สอน “น่าเบื่อ” หรือ “พูดไม่รู้เรื่อง” อยู่ในระดับปานกลาง (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายนอกด้านผู้สอนที่มีผลต่อการเข้าเรียนของนักศึกษา

ปัจจัยด้านผู้สอน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ไม่เข้าเรียนเพราะสอนตามตำรา	3.22	1.46	ปานกลาง
2. เปิดโอกาสให้ถาม และตอบคำถามหรืออธิบายเพิ่มเติมชัดเจน	4.00	0.91	มาก
3. ผู้สอนให้คำปรึกษาอย่างดี	4.20	0.85	มาก
4. อาจารย์สอนรู้เรื่อง เข้าใจ	4.23	0.84	มากที่สุด
5. อาจารย์เป็นกันเอง	4.44	0.74	มากที่สุด
6. อาจารย์มีความยืดหยุ่นผ่อนปรนกฎระเบียบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม	4.12	0.80	มาก
7. ไม่อยากเข้าเรียนเพราะอาจารย์สอนน่าเบื่อ	3.13	1.41	ปานกลาง
8. ไม่อยากเข้าเรียนเพราะฟังอาจารย์พูดไม่รู้เรื่อง	2.91	1.46	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.78	0.54	มาก

เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในทุกประเด็นที่อาจตกหล่น จึงให้นักศึกษาเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนานเพื่อให้การเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น และทำให้มีความสุขกับการเรียนมากกว่า นอกจากนี้ ยังมีผู้แสดงความคิดเห็นว่า งานที่มอบหมายควรเป็นงานใหญ่ ๆ ที่มีคะแนนมาก เพราะจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความพยายามค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้นอันจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีขึ้น และควรพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น น่าสังเกตว่านักศึกษาได้กล่าวถึงการตื่นสายจนเข้าเรียนวิชาตอนเช้าไม่ทันและไม่กล้าเข้าเมื่ออาจารย์เริ่มสอนแล้วเพราะเกรงจะถูกต่อว่าด้วย ซึ่งในกรณีนี้อาจจัดเป็นปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากปัญหานำวิจัยที่ต้องการศึกษาปัจจัยทางการเรียนการสอนที่ทำให้นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิตเข้าเรียนในชั้นเรียน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจภายในและภายนอกในการศึกษา โดยในบริบทของงานวิจัยนี้ แรงจูงใจภายนอกได้แก่สิ่งเร้าที่ทำให้คนเรามีพฤติกรรมหรือกระทำบางสิ่งบางอย่าง (Ryan & Deci, 2000) ซึ่งในบริบทของงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็นแรงจูงใจภายนอกส่วนบุคคล และแรงจูงใจภายนอกที่มาจากปัจจัยทางการเรียนการสอน โดยผลการวิจัยสามารถตอบปัญหานำวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่เป็นแรงจูงใจภายนอกความความเชื่อส่วนบุคคล ได้แก่

1. โอกาสในการรู้เนื้อหาส่วนที่อาจารย์เน้น
2. การได้ทราบแนวข้อสอบ
3. มีโอกาสสอบถามผู้สอนเมื่อเกิดความสงสัยได้ในทันที
4. ได้รู้จักเพื่อนมากขึ้น
5. อาจารย์จดจำได้ (ซึ่งส่งผลต่อนักศึกษา)
6. การเข้าเรียนช่วยให้มีผลการเรียนที่ดีได้
7. การเข้าห้องเรียนทำให้ไม่พลาดงานที่อาจารย์มอบหมาย

ปัจจัยข้างต้นนับเป็นแรงจูงใจภายนอกส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนของนักศึกษาในระดับมากถึงมากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายนอกคือการได้รับรางวัลและการลงโทษ (รวมทั้งการถูกบังคับให้เรียน) นั้นมีความสำคัญในระดับน้อยถึงปานกลางเท่านั้น ซึ่งหากต้องการหาคำตอบเชิงลึกในประเด็นนี้อาจต้องใช้วิธีการวิจัยเชิงลึกและศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องนอกเหนือจากตัวนักศึกษา

ในขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่เป็นแรงจูงใจภายนอกที่เป็นปัจจัยด้านวิธีการเรียนการสอนและ ผู้สอนที่จะส่งผลให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ได้แก่

1. การใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลาย (เช่น การยกตัวอย่าง กรณีศึกษา หรือเหตุการณ์สมมุติ)
2. การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย (วีดิโอคลิป มัลติมีเดีย)
3. การจัดให้มีกิจกรรมในชั้นเรียน
4. การเปิดโอกาสให้อภิปรายถาม-ตอบในชั้นเรียน
5. การเช็คชื่อหรือให้คะแนนการเข้าห้องเรียน
6. การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน
7. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน (“สอนรู้เรื่อง”)

เมื่อพิจารณาพร้อมกับ “ข้อเสนอแนะอื่น ๆ” ของนักศึกษาที่ต้องการให้การเรียนการสอน “สนุก” และ “ไม่น่าเบื่อ” แล้วก็จะมีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการสอนนักศึกษารุ่นใหม่ที่ผู้สอนที่สอนตามตำรามักถูกมองว่าน่าเบื่อ การสอนที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยการปรับการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน (Reilly, 2012) ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้สอนที่ต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดบทเรียน หรือ “สอนรู้เรื่อง” มีความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี ไม่อ่านตามตำราหรือตามสไลด์ที่เตรียมมา มีความสำคัญต่อนักศึกษาในระดับปานกลางเท่านั้น อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านการเรียนการสอนและปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในมีความสำคัญมากกว่าก็เป็นได้

นอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นที่เป็นแรงจูงใจภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าเรียนของนักศึกษาแล้ว ในการวิจัยนี้ยังได้ศึกษาแรงจูงใจภายในและทัศนคติต่อการเข้าชั้นเรียนอีกด้วย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและทำความเข้าใจพฤติกรรมกรเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาในภาคหน้า โดยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) ซึ่งก็คือความต้องการของบุคคลในการเรียนรู้หรือทำสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองโดยปราศจากแรงกดดันหรือปัจจัยภายนอก เช่น ผลตอบแทนหรือรางวัล ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักศึกษาเข้าเรียนในชั้นเรียน เห็นได้จากการที่นักศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการเรียน ต้องการเป็นคนมีความรู้ฉลาดทันคนและรู้จักคิด เกิดความรู้สึกทำทนายในการได้เรียนวิชาใหม่ ๆ ส่วนความรู้สึกผิด (guilt) เมื่อไม่เข้าเรียนนั้น ก็มีส่วนในการทำให้นักศึกษาเข้าเรียนในชั้นเรียนเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การที่นักศึกษาไม่เข้าเรียนเพราะ “ตื่นสายจนไปเรียนไม่ทัน” นอกจากเป็นเรื่องของการมีวินัยส่วนบุคคลแล้ว ยังอาจกล่าวได้ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลจากการขาดแรงจูงใจภายใน ที่จะมองเห็นความสำคัญของการจัดลำดับความสำคัญของเวลา อันนำไปสู่การไม่พักผ่อนให้เพียงพอด้วยการเข้านอนและตื่นนอนให้ทันเวลา ซึ่งแม้ว่าจะส่งผลในระดับปานกลางแต่อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยที่น่านำไปคิดต่อไปว่าถ้าเช่นนั้นแล้วปัจจัยใดบ้างที่จะลดปัญหาด้านนี้ของนักศึกษาได้ เนื่องจากมีนักศึกษากล่าวถึงประเด็นนี้อีกครั้งในส่วนของ “ข้อเสนอแนะอื่น ๆ” ประกอบกับประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยเองในการสอบถามนักศึกษาที่พลาดการเข้าเรียนช่วงเช้าที่มักจะได้รับเหตุผลข้อนี้จากนักศึกษาเป็นประจำ

แม้จะมีแนวคิดที่ว่าสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนและบ้านมีส่วนส่งเสริมแรงจูงใจภายในได้ด้วยการเอื้ออำนวยต่อความต้องการเป็นอิสระและมีสมรรถภาพ (Deci & Ryan, 1985) แต่จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยนี้มีผลต่อการเข้าห้องเรียนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งอาจอธิบายได้สองทางคือ ครอบครัวยุคใหม่และการเลี้ยงดูไม่มีผลต่อความต้องการเรียน (ตามความคิดของนักศึกษา) หรือรายวิชาไม่มีความน่าสนใจหรือทำทนายพอสสำหรับนักศึกษา ซึ่งแน่นอนว่าระดับความน่าสนใจและทำทนายของแต่ละรายวิชาย่อมแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล และด้วยเหตุที่ทฤษฎี Cognitive Evaluation Theory (CET) ต้องใช้กับกิจกรรมที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้เท่านั้น (Ryan & Deci, 2000) งานวิจัยนี้จึงไม่อาจให้คำอธิบายที่เจาะจงแน่ชัดได้ แม้ว่าผู้วิจัยจะมีสมมุติฐานเบื้องต้นว่าครอบครัวน่าจะมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจภายในให้กับนักศึกษา

จากผลการวิจัยจึงอาจกล่าวได้ว่าแรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญของการเข้าเรียนของนักศึกษาและมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายนอกดังที่ได้อภิปรายไว้ข้างต้น แต่การสร้างแรงจูงใจภายในนั้นนับเป็นเรื่องที่ทำทนายอย่างยิ่งสำหรับผู้สอน เนื่องจากแรงจูงใจภายในเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ยากและต้องอาศัยการหล่อหลอมจนเกิดการซึมซับและก่อกำเนิดขึ้นด้วยตัวของนักศึกษาเอง ซึ่งผลการวิจัยไม่อาจสรุปได้ว่าการหล่อหลอมปลูกฝังจากครอบครัวยังมีผลต่อการทำให้เกิดแรงจูงใจภายในหรือไม่ จึงยิ่งก่อให้เกิดคำถามต่อไปอีกว่า แล้วใครหรือปัจจัยใดที่จะก่อให้เกิดแรงจูงใจภายในตัวนักศึกษาได้บ้าง

ทั้งนี้ เป็นไปได้ว่าผู้สอนอาจสร้างแรงจูงใจภายในได้ด้วยการปลูกฝังและการบูรณาการกฎระเบียบเกี่ยวกับค่านิยมและการกระทำ (Deci & Ryan, 1985) หมายความว่าผู้สอนอาจใช้แรงจูงใจภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อปลูกฝังค่านิยมจนเกิดการซึมซับและพัฒนาเป็นแรงจูงใจภายในได้ เช่น ใช้วิธีการให้คะแนนสำหรับการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (แรงจูงใจภายนอก) เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าชั้นเรียน ในขณะที่เดียวกัน ก็ใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมและให้กำลังใจให้นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นอันจะส่งผลปลูกฝังวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม การเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน (belong) ประกอบกับการยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวเพื่อให้นักศึกษาถึงคุณค่าและประโยชน์ของบทเรียนในชีวิตประจำวันหรือในการใช้งานเชิงวิชาชีพได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น (แรงจูงใจภายใน) เป็นต้น ตัวอย่างข้างต้นควรเริ่มพัฒนาให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการเข้าเรียน เนื่องจากทัศนคติเป็นเรื่องของการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางสังคมในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น (Perloff, 2003) อย่างไรก็ตาม การบูรณาการแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกน่าจะมีประสิทธิภาพในการทำให้นักศึกษาเข้าเรียนในชั้นเรียนได้มากยิ่งขึ้น และหากมีการปลูกฝังบ่มเพาะอย่างสม่ำเสมอ แรงจูงใจภายนอกก็อาจเปลี่ยนเป็นแรงจูงใจภายในได้เมื่อการกระทำสอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อที่มีอยู่เพราะเป็นการเติมเต็มความต้องการทางจิตวิทยา (Pal, 2011) ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าผลการศึกษามีความสอดคล้องกับสมมติฐานเบื้องต้นของผู้วิจัยว่า ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาเข้าชั้นเรียนน่าจะมาจากแรงจูงใจภายในด้วย นอกเหนือจากแรงจูงใจภายนอก แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจภายในอันจะช่วยให้พฤติกรรมกรเข้าเรียนของนักศึกษามีความยั่งยืนมากกว่ามาตรการหรือแรงจูงใจภายนอกที่ผู้สอนใช้ในการกระตุ้น (เชิงบังคับ) ให้นักศึกษาเข้าเรียน

ในขณะที่เดียวกัน หากพิจารณาผลการวิจัยด้วยมุมมองทฤษฎีการกำหนดตนเอง (self-determination theory) พบว่าประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจในบริบทของงานวิจัยนี้ล้วนแล้วแต่เป็นแรงจูงใจภายนอก เพียงแต่การตัดสินใจเข้าเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาเพราะเห็นความสำคัญ หรือต้องการเป็นคนมีความรู้นั้น เป็นผลจากการเลือกกระทำของนักศึกษาเองโดยอิสระ ในขณะที่การทำให้ได้คะแนนหรือให้มีผลการเรียนที่ดี หรือเข้าเรียนเพื่อให้อาจารย์จำหน้าได้ (รางวัล) เป็นปัจจัยภายนอกที่กำหนดการกระทำของนักศึกษา (Ryan & Deci, 2000)

แม้ว่าผลการวิจัยอาจสรุปได้ว่าแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกต่างเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา แต่พฤติกรรมที่เหมือนกันก็อาจมีสาเหตุต่างกันได้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559) นักศึกษาที่เข้าเรียนทุกครั้งเหมือนกันอาจมีเหตุผลที่แตกต่างกันได้ เช่น คนหนึ่งเข้าเรียนเพราะจะได้เป็นคนมีความรู้ ฉลาดและทันสมัยต่อตนเองในอนาคต แต่อีกคนหนึ่งอาจเข้าเรียนเพียงเพราะต้องการทำหน้าที่ “ลูก” หรือเข้าเรียนเพราะอาจารย์เช็คชื่อนอกจากนี้ พฤติกรรมที่เหมือนกันอาจเกิดจากแรงจูงใจหลายอย่าง เช่น นักศึกษาที่เข้าเรียนทุกครั้งอาจทำไปด้วยแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกก็ได้ โดยอาจมีแรงจูงใจภายในคือเป็นคนฉลาดมีความรู้ติดตัว และเกิดจากแรงจูงใจภายนอกคือต้องการได้เกรดดี ๆ เพื่อจะได้หางานง่ายขึ้น เป็นต้น จึงไม่อาจสรุปอย่างแน่ชัดได้ว่าปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่เป็นแรงจูงใจภายนอกและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากแรงจูงใจภายในนั้น ข้อใดที่มีความสำคัญหรือมีประสิทธิภาพมากกว่ากันในการกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าชั้นเรียน

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงทำการศึกษาในด้านทัศนคติเพื่อช่วยในการประกอบการอภิปรายและทำความเข้าใจพฤติกรรมกรเข้าเรียนของนักศึกษา โดยผลจากการประเมินทัศนคติด้วยการประเมินค่าความรู้สึกในระดับชอบ-ไม่ชอบ พบว่าการที่นักศึกษาจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งชอบเข้าเรียนในชั้นเรียนหรือเข้าเรียนในวิชาที่ชอบ (มีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าเรียนในชั้นเรียน) สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการตอบข้อสงสัยที่เป็นแรงบันดาลใจของผู้วิจัยในการทำวิจัยนี้ตั้งแต่แรกว่าเพราะเหตุใดนักศึกษาจึงไม่ค่อยเข้าเรียน อย่างไรก็ตาม จาก

การศึกษาพบว่า แม้วานักศึกษาส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเข้าเรียน แต่บางส่วนยังคงเข้าเรียนทุกครั้ง หรือเป็นบางครั้ง ซึ่งเป็นไปได้ว่าเกิดจากแรงจูงใจภายนอกอื่น ๆ เช่นเรียนไปตามหน้าที่ และมองว่าการเรียนในห้องเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ ซึ่งในประเด็นนี้ เป็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไปว่า ผู้สอนจะทำได้บ้าง ภายใต้งื่อนไขและข้อบังคับต่าง ๆ (เช่น จำนวนนักศึกษาที่มากเกินไป การใช้เวลาเตรียมการสอนที่ต้องใช้เวลามากกว่าการบรรยายทำให้ผู้สอนไม่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนดังกล่าวได้ เป็นต้น) ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ว่านักศึกษาเลือกเข้าเรียนเฉพาะวิชาที่ชอบนั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าอะไรที่มีความสำคัญมากหรือเกี่ยวข้องมาก (วิชาที่ชอบ) ก็ยิ่งแสดงออกทางการกระทำอย่างชัดเจน (เข้าห้องเรียน) หากคนเรามีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดก็มักจะอยากมีส่วนร่วมและทำสิ่งนั้น คำถามต่อไปก็คือผู้สอนควรทำอย่างไรเพื่อให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเข้าห้องเรียน ซึ่งคำตอบอาจอยู่ที่การสร้างแรงจูงใจให้กับนักศึกษา ดังที่ได้อภิปรายไว้ข้างต้นนั่นเอง

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่น่าคิดคือ เรื่องของยุคสมัยที่เปลี่ยนไปกับนักศึกษารุ่นใหม่ ๆ ที่เติบโตมากับเทคโนโลยี และมีพฤติกรรมในการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิมมาก โดยเฉพาะกลุ่มที่เรียกเจนเนอเรชั่น Z (เกิดระหว่างปี 2538 เป็นต้นมา) ซึ่งในขณะนี้เริ่มเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาบ้างแล้ว เจนเนอเรชั่น Z เติบโตมาด้วยวิถีของสื่อสังคมออนไลน์ รู้จักตนเอง (self-aware) พึ่งพาตนเองได้ (self-reliant) และการกระทำมักมีเป้าหมายที่ชัดเจน (The Center for Generational Kinetics, n.d.) แต่ด้วยเหตุที่เติบโตมาท่ามกลางความเพียบพร้อมของข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ด้วยการคลิกและได้รับผลตอบกลับที่รวดเร็วทันใจ ข้อมูลข่าวสารมีการอัปเดตให้ทันสมัยตลอดเวลาด้วยข้อความสั้น ๆ ทำให้เจนเนอเรชั่น Z มีสมาธิและความสนใจสั้น (Beall, 2016) และชอบความรวดเร็วของการได้รับและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากกว่าความถูกต้องแม่นยำ ซึ่งส่งผลไปถึงการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาที่ไม่ผ่านการหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ เมื่อเจนเนอเรชั่น Z เข้าสู่โลกของการเรียนในระดับอุดมศึกษาจึงส่งผลให้หลายหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้สอนเองอาจต้องพิจารณาวิธีการสอนใหม่ด้วยเช่นกัน (Looper, n.d.) เพื่อตอบสนองยุคสมัยที่เปลี่ยนไป และแม้ว่าเทคนิคการเรียนการสอนที่ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ปรับใช้กับเจนเนอเรชั่น Y ยังคงเป็นสิ่งจำเป็น แต่คงต้องปรับกระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์และตรงกับบุคลิกลักษณะของนักศึกษาเจนเนอเรชั่น Z ให้มากขึ้นและแตกต่างจากวิถีที่ตนเคยผ่านประสบการณ์มาหรือเคยใช้ได้ผลมาก่อน ถือเป็นความท้าทายของผู้สอนที่ต้องประสานช่องว่างระหว่างวัยกับนักศึกษายู่เสมอ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการอภิปรายผลข้างต้น สามารถสรุปข้อเสนอแนะจากการวิจัยเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 การจัดอบรมผู้สอนในด้านเทคนิคการเรียนการสอนต่าง ๆ โดยเฉพาะการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.2 การจำกัดจำนวนนักศึกษาในแต่ละห้องหรือกลุ่มเรียนให้มีจำนวนไม่มากเกินไป เพื่อให้ นักศึกษาทุกคนมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเข้าชั้นเรียน
- 1.3 ส่งเสริมให้ผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นต้นตั้งแต่ประถมศึกษาปลูกฝังและสร้างเสริมทัศนคติที่ดีต่อการเรียนอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา

1.4 จัดการอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สอนรู้จักเทคโนโลยีการเรียนการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้ปรับตัวให้เท่าทันยุคสมัยและสามารถเปิดใจรับวิถีคิด วิธีการทำงานของเด็กรุ่นใหม่ได้ ตลอดจนจัดคอร์สเพื่อพัฒนาความรู้เฉพาะสาขา

2. ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอน

2.1 ใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจภายนอก (เช่น การให้คะแนน) ควบคู่กับการสร้างแรงจูงใจภายในด้วยการบูรณาการและสอดแทรกค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนหนังสือ รวมทั้งให้ความเมตตาและความเป็นกันเองกับนักศึกษาอย่างเหมาะสม ก็จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกที่ดีและมีความต้องการเข้าชั้นเรียนได้

2.2 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในแนวราบแทนการบรรยาย (lecture-based) เพียงอย่างเดียว เปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักศึกษาพูดคุยแสดงความคิดเห็น และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน สืบเนื่องจากคุณลักษณะของเด็กรุ่นใหม่ที่นิยมใช้เทคโนโลยี

2.3 ผู้สอนควรสอดแทรกตัวอย่างการนำความรู้ไปใช้จริงหรือประโยชน์ของความรู้ในสาขาวิชา โดยเฉพาะวิชาที่เน้นทฤษฎี เพื่อให้นักศึกษาเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของเนื้อหาวิชาในเชิงทฤษฎีได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น อันส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายในที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมในด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ หรือเป็นไปในทิศทางใด เช่น ศึกษาผลการเรียน ทัศนคติ ปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวตลอดจนอิทธิพลจากเพื่อนว่ามีผลต่อการเข้าชั้นเรียนไปในทิศทางใด หรือศึกษาว่าปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายในและภายนอกมีผลต่อการตัดสินใจหรือความตั้งใจเรียนของนักศึกษามากกว่า

2. ศึกษากลยุทธ์การปรับกระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อบุคลิกลักษณะของนักศึกษารุ่นใหม่อย่างเจาะจง เช่น Z ที่มีความแตกต่างกับเจนเนอเรชัน Y และส่งผลให้ช่องว่างระหว่างผู้สอนและผู้เรียนขยายกว้างขึ้น ทั้งนี้ การศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรม ทัศนคติ และแรงจูงใจของนักศึกษาในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- นุติ หนูโพโรจน์. (2552). การเรียนในมหาวิทยาลัยกับเคล็ดวิชาทั้งเจ็ด. ใน *คู่มือการศึกษา ปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ* (น.188-194). สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุรางค์ ไควตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Beall, G. (2016). *8 Key Differences between Gen Z and Millennials*. Retrieved September 18, 2018, from http://www.huffingtonpost.com/george-beal/8-key-differences-between_b_12814200.html
- Lucier, K.L. (2017). *Why Go to Class? What You Don't Think About Now Might Hurt You Later*. Retrieved September 18, 2018, from <http://goo.gl/SpcwTX>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York : Plenum.

- Looper, L. (n.d). *Culture: How Generation Z Works*. Retrieved March 24, 2016, from <http://people.howstuffworks.com/culture-traditions/generation-gaps/generation-z1.htm>
- Pal, B. K. (2011). *Education Psychology*. Delhi: Bandematram Press.
- Perloff, R.M. (2003). *The dynamics of persuasion: Communication and attitudes in the 21st century* (2nd ed). New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.
- Reilly, P. (2012). "Understanding and Teaching Generation Y." *English Teaching Forum*. Retrieved March 23, 2016, from <https://goo.gl/iE7Bfx>
- Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). "Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions." *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54–67.
- Sleigh, M.J., & Ritzer, D.R. (2001). "Encouraging Student Attendance." *The Observer*. Retrieved November 20, 2016, from <http://goo.gl/1NhV09>
- The Center for Generational Kinetics. (n.d.). "Top 10 Gen Z and iGEN Questions Answered." *The Center for Generational Kinetics*. Retrieved March 24, 2017, from <https://goo.gl/TY1pFA>

Translated Thai References

- Kowtrakul, S. (2016). *Psychology of Education*. Bangkok : Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Nupairoj, N. (2009). "7 Tips to Studying in a University." In *Huachiew Chalermprakit Students Manual 2009* (p.188-194).Samut Prakan : Huachiew Chalermprakit University. [in Thai]